Правила и насоки за оценяване и подредба на експонати в отворена филателия

Правилата са в курсив и синьо; Насоките са с обикновен шрифт.

1: Състезателни изложби

Настоящите Правила и Насоки са изготвени по отношение на Отворената филателия, за да помогнат на журито при оценяването на отделните експонати и на изложителите при разработването на техните експонати.

2: Правила

Отворената филателия цели да разшири обхвата на експониране и да позволи на филателистите да показват филателен материал, както и нефилателен материал от други области на колекциониране, с цел развиване на разбиране за избраната тема.

Експонат по отворена филателия трябва да разказва история. Отворената филателия дава възможност да бъде представен обхватът на проведеното изследване чрез показване както на филателен, така и на нефилателен материал в неговия културен, социален, индустриален, търговски или друг контекст, и да се покаже по-широко и по-задълбочено познаване на темата.

Чрез допускане на разширен обхват на материала, Отворената филателия има допълнителната цел да привлича нови колекционери към уменията и удоволствието от експонирането и да демонстрира неговата привлекателност като хоби.

2.1 Филателният материал трябва да бъде поне половината от целия материал в експоната.

Не се извършва броене на елементи или измерване на площи при оценката на мнозинството; отстъпване назад от рамките ще позволи тя да бъде преценена.

2.2 Нефилателният материал може да бъде до половината от експоната, но разнообразието на нефилателния материал ще повлияе на оценяването на Знанието и изследването.

2.3 Елемент се счита за филателен, ако:

– елементът е бил издаден, предназначен за издаване, или произведен в подготовка за издаването на елемент, валиден за заплащане на пощенска такса или на данък, издаден от официален орган, или

– елементът е бил безспорно пренесен по пощата или от друг надлежно упълномощен орган, извършващ пренос на поща.

Лицевата страна с изображение на илюстрована пощенска картичка се счита за нефилателна. Франкировъчната страна на използвана илюстрована пощенска картичка обаче се счита за филателна.

Елемент се счита за филателен, ако е:

а) пощенски и/или

- издаден,
- предназначен за издаване,

- подготвен за издаване, или
- произведен в подготовка за издаването на елемент (напр. есета, пробни отпечатъци), валиден

за заплащане на пощенска такса за елемент, пренесен от пощенска служба, независимо дали от правителство или от надлежно упълномощен частен изпълнител. Всеки елемент с безплатна франкировка или предфилателен елемент, пренесен от пощенска служба, независимо дали от правителство или от надлежно упълномощен частен изпълнител, също е филателен.

б) Данъчен (Revenue)

ако е бил издаден от правителство, национално или местно, или от официален или междинен държавен орган с цел заплащане на данъчна такса.

в) Илюстрована пощенска картичка

- когато франкировъчната страна се използва като част от разработката на експоната, включително максимум картички, където марката и анулирането са на лицевата страна.
- когато се показва лицевата страна на илюстрована пощенска картичка, тя се счита за нефилателна, дори ако е била изпратена по пощата и/или отпечатана от пощата. Показването на франкировъчната страна на използвана илюстрована пощенска картичка обаче се счита за филателно.

Всички останали елементи се считат за нефилателни.

2.4 За да бъде третиран даден елемент като филателен, той трябва да има поне един аспект, който е филателен съгласно раздел 2.3. В такъв случай няма значение кой аспект (пощенски, данъчен или частен) на елемента е посочен от изложителя в Развитието.

2.5 Очаква се изложителите да използват възможностите, предоставени от нефилателния материал, при разработката на темата. Следва да се използва широко разнообразие от нефилателен материал, а не само илюстративни елементи като илюстровани пощенски картички.

3: Принципи на изграждане на експоната

Експонат по отворена филателия показва двойния аспект на филателния и нефилателния материал, а експонатът следва да разработва избраната тема по въображаем и творчески начин.

3.1 Експонатите по отворена филателия могат да включват всички видове филателен материал. Значимите филателни елементи следва да бъдат описани с правилна филателна терминология, както биха били описани в експонат по традиционна филателия, пощенска история, цели пощенски материали, таксови марки и др. Филателните описания следва да включват описание на основния филателен аспект, използван в развитието. Другите филателни аспекти също могат да бъдат описани.

3.2 Експонатите по отворена филателия могат да включват всички видове нефилателен материал, с изключение на опасен или забранен материал. Значимите нефилателни елементи следва да бъдат описани с подходяща терминология.

3.3 Сбити и ясни текстове са оценени положително. Елементите следва да бъдат съпроводени както от текст, следващ сюжетната линия, така и от описание на материала.

3.4. Значимостта на разбирането на експонат по отворена филателия може да означава, че ще бъдат включени необходими текстове, предоставящи основна информация по избраната тема.

4: Критерии за оценяване и съдене на експонатите

Експонатите по отворена филателия се оценяват от акредитирани или назначени журита по отворена филателия.

Журитата разпределят точки съгласно следните критерии:

Обработка (заглавие и план, развитие) 30

Заглавие и план 10

Развитие 20

Филателно и нефилателно знание, лично изследване и проучване 35

Знание по темата, лично изследване и проучване 15

Знание по филателния и нефилателния материал, лично изследване и проучване 20

Състояние и рядкост (филателна и нефилателна) 30

Състояние 10

Рядкост 20

Представяне 5

Общо 100

5: Обработка (Заглавие и план, Развитие)

5.1 Общо 30 точки могат да бъдат присъдени за Обработка.

5.2 10 точки се отнасят до Заглавието и плана: връзката между заглавието на експоната и плана, обхвата на историята и структурата на експоната.

Всички експонати по отворена филателия трябва да съдържат уводна страница или заглавна страница, която следва да включва:

- Заглавието на експоната
- Целта на експоната (подходящо и сбито въведение в разработваната тема)
- План, обясняващ развитието на експоната. Планът не следва да включва обширен текст, а логично разделение на темата на раздели, за да предостави на журито и на публиката разбиране за съдържанието на експоната. Плановете следва за предпочитане да се четат като кратко обобщение на разказваната в експоната история.
- Указание как рядкостта или специалният интерес на елементите са подчертани в експоната

Допълнително заглавната страница може да предостави и следната информация:

- Указание за лично изследване, ако е приложимо
- Кратка библиография, напр. основни източници, основна литература, лични публикации (ако е относимо).

Добре обмислена уводна страница ще помогне на изложителя, журито, колегите изложители и публиката.

5.3 20 точки се отнасят до Развитието.

Експонат по отворена филателия може да бъде разработен хронологично, географски или по всякакъв друг начин, който изложителят сметне за подходящ за разглежданата тема.

Силно се препоръчват заглавия, а евентуално и подзаглавия, на отделните страници, съответстващи на плана, за да се подпомогне проследяването на сюжетната линия.

Разбирането на експонат по отворена филателия изисква включването на сбити и ясни текстове, за да се осигурят необходимите връзки между елементите и да се предостави подходяща информация по разглежданата тема.

Текстът следва да протича плавно и да описва развитието на историята. В идеалния случай всеки елемент следва да има съпровождащ текст, който изяснява защо той помага за разказването на историята.

6: Филателно и нефилателно знание, лично изследване и проучване

6.1 Филателното и нефилателното знание се документира чрез избора на материал и използването на кратък, но достатъчен текст.

Изследването следва да бъде тълкувано в по-широк смисъл и като цяло да показва задълбоченото познаване на темата и материала от страна на изложителя.

6.2 Общо 35 точки се присъждат за Филателно и нефилателно знание, лично изследване и проучване.

15 точки за Знание по темата, лично изследване и проучване, и

20 точки за Знание по материала, лично изследване и проучване.

6.3 Знанието по темата, личното изследване и проучване се отнасят до задълбоченото познаване на темата, показано чрез подбора на елементите, тяхната взаимовръзка, и степента на уместност и пълнота на съпровождащия текст и разказаната история.

6.4 Знанието, личното изследване и проучване на филателния и нефилателния материал следва да бъдат на най-високо ниво, за да се получат отлични оценки. Това най-вероятно се постига, когато изложителите напълно оползотворяват потенциала, предлаган както от филателния, така и от нефилателния материал при разработването на темата, и когато използват широко разнообразие от нефилателен материал.

6.5. Знанието, личното изследване и проучване на филателния и нефилателния материал се документират чрез подходящи описания, избора на материал и неговото разнообразие и значимост.

7: Състояние и рядкост (филателна и нефилателна)

7.1 30 точки могат да бъдат присъдени за Състояние и рядкост, както на филателния, така и на нефилателния материал.

10 точки се отнасят до Състоянието на материала, а 20 точки — до неговата Рядкост.

7.2 Целият филателен материал трябва да бъде оригинален.

7.3 Целият нефилателен материал, включително фотографиите, следва да бъде оригинален, когато е възможно.

7.4 Точките за Състояние се оценяват спрямо типичното състояние на съответния вид материал, напр. типичното състояние на обичайни неизползвани марки е безупречно.

За да бъдат получени добри точки за Състояние, част от материала следва да бъде труден за намиране в добро състояние, а такива филателни и нефилателни елементи следва също да бъдат в най-доброто налично състояние. За нефилателните елементи състоянието се разглежда съобразно типичните критерии за съответните колекционерски предмети, напр. за монети и медали е важна степента на износване.

7.5 За да бъдат получени високи точки за рядкост, част от материала следва да бъде рядък и значим. Причините за рядкостта/значимостта следва да бъдат описани на съответната страница.

Рядкостта се преценява от широка перспектива. Тя се основава на броя на регистрираните или известни елементи в наличност. Независимо от това, следва да се вземе предвид и значимостта на елемента в по-широк план. Причините за рядкостта както на филателния, така и на нефилателния материал следва да бъдат описани в текста. Следва да се избягва изкуствено стеснена дефиниция. Например един от пет известни елемента от цяла страна може да е оскъден или рядък, докато обичаен вид елемент с известен само един екземпляр, изпратен от конкретно село, не е.

Рядкостта на нефилателните елементи също следва да бъде преценявана от широка перспектива, тъй като може да бъде трудно да се оцени рядкостта на многото разновидности на такъв материал. Затова е важно изложителите да обяснят защо отделните елементи са редки и/или значими.

8: Представяне

8.1 5 точки се отнасят до Представянето. Ясното представяне е важно. Експонатът трябва да бъде приятен за окото. Всяка страница, както и цялостното впечатление от рамките и експоната, следва да бъдат добре балансирани.

8.2 Поради големия или нетрадиционен размер на част от нефилателния материал, монтирането върху по-големи от традиционните страници често може да бъде предимство за постигане на по-привлекателно представяне.

8.3 Материалът не следва да бъде по-дебел от 5 мм, за да може да бъде монтиран в стандартните изложбени рамки.

8.4 Репродукциите следва да се различават с поне 25% по размер от оригинала и да бъдат ясно обозначени като копие или сканиране.

9. Експонати с тясна тема

9.1 Експонат с тясна тема по отворена филателия е предназначен да бъде експонат с много тясна тема, която се вмества в най-много три рамки. Ако темата може да бъде показана в повече от три рамки, тя не е най-подходяща за експонат с тясна тема.

9.2 Подбор от елементи на многорамков експонат може да бъде подходящ само ако подборът може напълно да обхване подтема на експоната в рамките на най-много три рамки. Извадка от многорамков експонат, показваща само най-добрите елементи („бране на най-хубавото“), няма да получи добра оценка като експонат с тясна тема.

10. Заключителни бележки

В случай на различия в текста, произтичащи от превод, текстът на английски език има предимство.

Настоящите Правила и Насоки за оценяване и излагане на отворена филателия са одобрени на онлайн конференция на Работната група по отворена филателия на ФИП на 25 април 2026 г. Правилата и Насоките са одобрени от Съвета на ФИП по време на 203-тото заседание на 8 септември 2026 г.

Те влизат в сила на 8 септември 2026 г. и се прилагат за изложби, които ще се проведат след 1 януари 2027 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ ЗА СИНОПСИС

Макар ФИП да не изисква синопсис на международни изложби, няколко организационни комитета на отделни изложби (международни, регионални или национални) го изискват. В такива случаи синопсис следва да бъде изпратен заедно с формуляра за кандидатстване за изложбата и заглавната страница до организационния комитет, за да бъде препратен на назначения член на журито преди изложбата.

Синопсисът дава на изложителя възможност да информира журито за допълнителна информация, която не е задължително да бъде част от самия експонат. Съдържанието на синопсиса не се взема предвид при присъждането на точки за експоната от журито, но е важна част от подготовката на журито за оценяване на експоната.

Синопсисът може да обясни как е взето решението за обработката, да предостави историческа справка, да даде исторически препратки и да покаже защо експонатът е структуриран по определен начин.

Той е и възможност да се посочи лично изследване, да се направи препратка към редки и значими елементи, и да се предостави по-разширена библиография от по-кратката, посочена на заглавната страница.

Синопсисът не следва никога да бъде по-дълъг от 2 страници формат A4 и може да съдържа илюстрации и/или таблици.

Ако експонат вече е бил показван преди, е полезно да се посочи къде е добавен нов материал и че са направени промени/корекции вследствие на обратна връзка от журито.

Преводът е изготвен от английски език; при разминавания текстът на английски език има предимство.